

संपादकीय..

अब की बार ट्रम्प सरकार

अमेरिकेच्या राष्ट्राध्यक्षपदाचा निवडणुकीत रिपब्लिकन पक्षाचे उमेदवार डोनाल्ड ट्रम्प यांनी डेमॉक्रॅटिक पक्षाच्या उमेदवार कमला हॅरिस यांचा पराभव करून ऐतिहासिक विजय प्राप्त केला. ट्रम्प यांना अमेरिकेचे दुसऱ्यांदा राष्ट्राध्यक्ष होण्याचा मान मिळाला. अमेरिकन मतदारांचे अफाट समर्थन आणि ज्यो बायडेन व कमला हॅरिस यांच्या विद्यमान सरकारबद्दल असलेली नाराजी निवडणुकीतील मतदानातून प्रकट झाली. ट्रम्प व हॅरिस यांच्यात अटीतटीची लढत होईल, असे राजकीय विश्लेषकांना वाटत होते, प्रत्यक्षात ट्रम्प यांना मतमोजणीत सुरुवातीपासून मिळत राहिलेली आघाडी शेवटपर्यंत कायम टिकली. विजयानंतर प्रतिक्रिया व्यक्त करताना डोनाल्ड ट्रम्प म्हणाले, अमेरिकेला महान बनविण्यासाठी मी प्रयत्नांची पराकाढा करीन, आपण अमेरिकेत सुवर्ण युगाची सुरुवात करणार आहोत. ट्रम्प हे अमेरिकेचे ४७ वे राष्ट्राध्यक्ष असतील. सर्वात शक्तिशाली राष्ट्राध्यक्ष अशा राष्ट्राध्यक्षपदाच्या खुर्चीवर ट्रम्प यांना दुसऱ्यांदा बसविण्याचा जनादेश अमेरिकेतील मतदारांनी दिला आहे. अमेरिकेच्या मतदारांनी त्यांच्या हाती अमेरिकेची सूत्रे मोठ्या विश्वासाने पुन्हा एकदा सोपवली आहेत. ट्रम्प यांनी आपल्या विजयाचे श्रेय टेस्ला व स्प्यैस एक्सचे सीईओ इलॉन मस्क यांना उदार मनाने दिले आहे. इलॉन मस्क यांनी मोठ्या कल्पकतेने ट्रम्प यांची बाजू सोशल मीडियातून मतदारांपुढे सातत्याने मांडली. त्याचा मोठा लाभ ट्रम्प यांना झाला. विजयानंतर डोनाल्ड ट्रम्प म्हणाले, ही निवडणूक म्हणजे सर्वात मोठे राजकीय आंदोलन होते. यापूर्वी असे कधी घडले नसावे

प्रत्येक अमेरिकन नागरिक, त्याचा परिवार व त्यांच्या उज्ज्वल भविष्यासाठी मी अखेरच्या शासापर्यंत लढत राहीन. अमेरिकन नागरिकांच्या मुलांचा हक्क असलेला हा देश मजबूत, सुरक्षित व समदृ निर्माण करेपर्यंत मी आराम करणार नाही. असे विजयानंतर ट्रम्प यांनी जनतेला वचन दिले आहे. माझी राष्ट्राध्यक्षांनी निवडणुकीत पराभव झाल्यानंतर पुढील अमेरिकच्या इतिहासात १३३ वर्षांनी पुन्हा घडत आहे. म्हणूनच ट्रम्प यांनी मिळवलेला विजय हा ऐतिहासिक आहे. मतमोजणी चालू असताना व ट्रम्प हे सातत्याने मुसंडी मारत असताना ट्रम्प विजयी झाले व कमला हैरिस पराभूत झाल्याचे फॉक्स न्यूजने वृत्त दिले. जगातील सर्वांत मोठी महासत्ता असलेल्या अमेरिकेच्या राष्ट्राध्यक्षपदावर डोनाल्ड ट्रम्प यांच्या झालेल्या निवडीचे भारतावरच नव्हे जगातील सर्वच देशांवर काही ना काही परिणाम होणार आहेत. जागतिक घडामोर्डीवर अमेरिका सतत लक्ष ठेऊन असते व अमेरिकेच्या भूमिकेचा जागतिक घटनांवर परिणाम होतो, म्हणून ट्रम्प यांच्या निवडीला आंतरराष्ट्रीय पातळीवर विशेष महत्त्व आहे. अमेरिकेचे नियोजित अध्यक्ष ट्रम्प व पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांची मैत्री जगजाहीर आहे. ट्रम्प यांच्या विजयाने भारताला निश्चितच लाभ अपेक्षित आहे. भारत - अमेरिका संबंधांना ट्रम्प यांच्या निवडीने नवीन दिशा प्राप्त होईल तसेच या दोन देशांतील संबंध दृढ होतील, अशी भारताला आशा आहे. गेल्या निवडणुकीतही मोर्दीनी अमेरिकेच्या भेटीवर असताना ट्रम्प यांनाच शुभेच्छा दिल्या होत्या.

अमेरिकेत बाहेरून येणाऱ्या लोंद्यांविषयी द्रम्प अतिशय गंभीर आहेत. बाहेरून येणाऱ्या लोकांवर त्यांनी त्यांच्या पहिल्या कारकिर्दीत निर्बंध लादले होते. इमिग्रेशन धोरण व एच १ बी व्हीसा याबाबत त्यांनी पूर्वीचे धोरण अवलंबले, तर भारतीयांनाही त्याचा जाच सहन करावा लागेल. अमेरिकेत कुशल कामगार म्हणून जे भारतीय जाऊ इच्छितात, त्यांच्यावर निर्बंध येऊ शकतील. मोदी-द्रम्प यांच्या मैत्रीमुळे भारतीयांना अमेरिकन व्हिसा मिळवताना त्रास होऊ नये, अशी सर्वसामान्यांची अपेक्षा आहे. द्रम्प पहिल्या कारकिर्दीत राष्ट्राध्यक्ष असताना २०१९ मध्ये टेक्सास येथे हाऊडी मोदी या जंगी कार्यक्रमात मोदी-द्रम्प यांची मैत्री जगाने बघितली होती. नंतर द्रम्प भारताच्या दौऱ्यावर आले असताना मोदींनी अहमदाबाद येथे त्यांच्यासाठी नमस्ते द्रम्प हा जंगी कार्यक्रम योजला होता. द्रम्प यांचे धोरण अमेरिका फर्स्ट असे आहे. त्याचा परिणाम भारतातून तेथे जाणाऱ्या वस्तूवर होऊ नये, याची दक्षता भारताने घेतली पाहिजे. भारतासह अन्य देशांतून अमेरिकेत आयात होणाऱ्या वस्तूवर द्रम्प आल्यानंतर मोठे कर लादले जातील अशी भीती व्यक्त केली जात आहे. भारत-वीन संबंध सलोख्याचे नाहीत या मुद्द्यावर अमेरिका-भारत यांच्यात जवळीक होऊ शकते. तसेच अंतर्गत विकास, आर्थिक राष्ट्रवाद व सीमा सुरक्षा या मुद्द्यांवर भारत - अमेरिका यांच्यात देवघेव वाढू शकते. द्रम्प यांनी नेहमीच दहशतवाद विरोधी भूमिका मांडली आहे, त्यातून पाकिस्तानवर नियंत्रण राहील अशी अपेक्षा आहे. तसेच बांगलादेशात हिंदूवर झालेल्या हल्ल्यांसंबंधी द्रम्प यांनी चिंता व्यक्त केली होती. बांगलादेश मदद्यावर टम्प यांनी भारताचे खले समर्थन केले होते.

सन २०१९ मध्ये काशीमुद्द्यावर मध्यस्थी करण्याची ट्रम्प यांनी तयारी दर्शवली होती. मोर्दीना तसेच हवे आहे, असे अमेरिकेने म्हटले होते. पण भारताने लगेचच अमेरिकेचा दावा फेटाळला होता. आता ट्रम्प यांनी नव्या कारकिर्दीत पुन्हा काशीरचा मुद्दा उपस्थित केला तर भारताला सावध भूमिका घ्यावी लागेल. ट्रम्प हे चार वर्ष सत्तेबाहेर होते. सतत चौकशी व न्यायालयात चक्राचा चालू होत्या. त्यामुळे जनतेत त्यांच्याविषयी सहानुभूती निर्माण झाली. तसेच रशिया – युक्रेन युद्धात बायडेन सरकारने घेतलली लेचीपेची भूमिका लोकांना आवडली नाही. स्वतः बायडेन यांनी अध्यक्षपदाच्या निवडणुकीतून माधार घेतली तेव्हा निवडणुकीला तीनच महिने बाकी होते. महागाई व बेरोजगारी या ज्वलंत मुद्द्यावर डेमॉक्रेटिक पक्ष बचावात्मक राहिला. उलट ट्रम्प यांच्या अगोदरच्या कारकिर्दीत हे मुद्दे सौम्य होते. गेल्या वेळी ट्रम्प यांनी सत्तेत आल्यावर अमेरिकेतील १ कोटी घुसखोरांना बाहेर हाकलून दिले होते. मेक्सिकोच्या सीमेवर सुरक्षा भिंत उभारली. कोणीही बेकायदा अमेरिकेत येऊ देणार नाही, असा प्रचार ट्रम्प यांनी केला. ट्रम्प यांच्या आक्रमक प्रचारापुढे कमला हॅरिस यांचा प्रचार फिका पडला. अमेरिकेतील समृद्धीवर अमेरिकन लोकांचाच हळू राहील, असे ट्रम्प यांनी म्हटले आहे.

फुकट्यांच्याही देशा...♦♦♦

महाराष्ट्रात सत्ताधारी महायुती आणि विरोधातली महाविकासांची आघाडी यांच्यात नागरिकांना जास्तीत जास्त गोष्टी, सेवा फुकट देण्याची किंवा थेट पैसे देण्याची जी स्पर्धा चात आहे; ती एका बाजूला महाराष्ट्राच्या उद्यमशील संस्कृतिचा आणि दुसरीकडे, राज्याच्या सामाजिक व सांस्कृतिक व सूखपटाची वीण पुरती उसकून टाकणारी आहे. महिलांची विद्यार्थी, वृद्ध, बेरोजगार युवक यांच्या रूपात कोट्यवधीची नागरिकांचा महाराष्ट्र हातात भिकेचा कटोरा घेऊन उभाऱ्यात आहे आणि संस्थानिकांप्रमाणे हे आधुनिक राजे-महाराजांची तिजोरीतून दौलतजादा करीत आहेत; असे चिरू उभे राहीचे आहे.

जमेल तितके फुकट देणारी दक्षिणेतील राज्ये आणि संगणकापासून सारे मोफत वाटणारी उत्तरेतील राज्ये यांच्यापेक्षा महाराष्ट्राची राजकीय संस्कृती भिन्न होती. ती कष्टक्यांचाचा शिक्कून उद्यम करणाऱ्यांचा किंवा परिस्थितीशी झुंज देण्याचा शिक्कांच्यांचा सन्मान करणारी होती. महायुती सरकारांना महिलांना दरमहा दीड हजार रुपये देण्याचे जाहीर केले तेव्हा राज्य सरकार भविष्यात या योजेन्साठी कुटून पैसे आणणार, असे विचारून महाविकास आघाडीचे तेचे टीकी करीत होते. ती योश्याही होती. मग आता आघाडीतले पक्ष महिलांना दरमहा तीन हजार रुपये देण्याचे आश्वासन कशाच्या बळावर देतात? ही फुकटेगिरीची स्पर्धा एक दिवसात महाराष्ट्राच्या गळ्याला नख लावेल. 'कल्याणकारी राज्य' या संकल्पनेचा इतका अपभ्रंश आजवर कधी झाला नसेल महाराष्ट्रातले शेतकरी विपरीत परिस्थितीशी सामना करीवाला आले आहेत. हवामान बदलाने त्यांची चिंता वाढवली अशावेळी, सारे कृषी क्षेत्र आणि दूध व्यवसायासहित सरकारी आनुषंगिक व्यवसायांना मुळातून ताकद देण्याची गरज आहे त्यासाठी दूरदृष्टी लागते. दलालांच्या फळ्या तोडून तालुक्यात तालुक्यात कामे उभी करावी लागतात. हे करण्याएवज केवळ कर्जमाफी करत राहू किंवा दर काही महिन्यांनी पैसे देऊ; हा दीर्घकालीन टिकाऊ उपाय होऊ शकत नाही. राष्ट्रवादी कांग्रेसचे संस्थापक शरद पवार यांनी शेतकऱ्यांची तीन लाखांपर्यंतची कर्जे माफ करू, असे मुंबईतल्यांनी मेळाव्यात सांगितले. पवार हे स्वतः दहा वर्षे देण्याचे कृषिमंडळात होते. मग आजही असे कर्जमाफीचे आश्वासन देण्याची वेतन का येते आणि मराठी शेतकरी इतक्या काळात स्वयंपूर्ण का होऊ शकला नाही, याचे उत्तर त्यांनी द्यावे. कांग्रेसने कर्नाटक, तेलंगण, हिमाचल प्रदेश या राज्यांमध्ये निवडणुकीत दिलेली आश्वासने पुरी केली नाहीत, असे दावा महायुती करीत आहे. मग आपणही तिजोरीचा विचार

विकासाच्या मोठ्या योजना च्या 'रमण्या'त किंती वाढवून जेसे समाजाला न आणि यातून होऊ शकती, नाही. अडतात, त्यांना वितांच्या किंवा पेशाला गळती वैध भरणपोषण नंती सांगितले सबल करणे; यातला आणि मुर्लीना निंदीची घोषणा. रमण्या भाड्याची सवलतीच्या पुढे जाणारे आम्ही काही तरी करतो आहोत, या नादात ही पूर्णपणे मोफत बसप्रवासाची घोषणा झाली आहे. आज महाराष्ट्रात लाखो महिला शिकून नोकरी किंवा व्यवसाय करतात. त्या रोज एसटी प्रवास करतात. त्यांना सरकारने अशी मोफत प्रवासाची सवलत देणे अपेक्षितही नाही. तरीही अशा घोषणा करणे म्हणजे समाजाला फुकटेगिरीची निष्कारण चटक लावण्यासारखे आहे. समजा, महिन्याला सरासरी २५ ते ३० हजार रुपये मिळविणाऱ्या एक लाख महिला राज्यभरात उद्या असा फुकट प्रवास करू लागल्या तर या पैशाच्या अधिक वंचित असणाऱ्या महिला किंवा समाजगटासाठी होणारा लाभ त्या अडवून धरतात, असा अर्थ होईल. याचा दोष या महिलांना न देता तो असे वायफळाचे मळे फुलविणाऱ्या पक्षांना व नेत्यांना द्यावा लागेल. 'जो जे वांछील, तो ते लाहो..' ची ही सर्प्हा मुळात संपणारीच नाही. उद्या 'घरी येऊन तुम्हाला रोज जैवण भरवतो,' असे म्हणायलाही हे नेते कमी करणार नाहीत. मात्र, अशा अस्थानी औदार्यामुळे महाराष्ट्राचे शरीर व मन कायमचे पंग होऊन जाईल.

‘हाइट हाऊस’ मध्ये द्रम्पराज!

चार वर्षांच्या कालावधीनंतर रिपब्लिकन पक्षाने
उमेदवार डोनाल्ड ट्रम्प हे पुढ्हा अमेरिकेचे अध्यक्ष
बनले आहेत. त्यांनी स्पष्ट विजय मिळविला असून
गेल्यावेळी झाला; तसा गोंधळ किंवा दंगा होण्याच्या
शक्यता नाही. ज्यो बायडेन यांनी अध्यक्षीय लढतीमध्ये
माघार घेतल्यानंतर मूळच्या भारतीय वंशाच्या म्हटल्स्या
जाणाऱ्या कमला हैरिस या स्पर्धेत उतरल्या. मात्र
कमला हैरिस या ट्रम्प यांना जबरदस्त तगडी लढाई
देतील; हा जो अनेकांकांचा अंदाज होता, तो सांग

वांगत आल आहत.
पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी ट्रम्प यांना आपले मि
असे अनेकदा म्हटले आहे. खुद ट्रम्प यांनी स्वतःल
भारताचा, मोर्दीचा आणि हिंदूचा हितचिंतक किंवा
मित्र म्हणून घेतले आहे. विजयाची खात्री असल्या
त्यांनी अलीकडे 'मी निवडून आल्यावर भारताश
सहकार्य वाढविले जाईल,' असे म्हटले होते
बांगलादेशातील हिंदूविषयी ट्रम्प यांनी व्यक्त केलेला
काळजी केवळ भारत व अमेरिकेतील नव्हे तर साच्च
जगातील हिंदू समाजाच्या भावना सुखावणारी होती
या साच्चा पाश्वभूमीवर दिल्लीत नरेंद्र मोदी आणि
वॉशिंगटनमध्ये डोनाल्ड ट्रम्प यांची राजवट असतान
पुढची चार वर्षे अमेरिका व भारत यांच्या मैत्रीचा

वाटचाल होणार आहे. द्रम्प हे विश्वासार्ह नाहीत, ते शब्दाला पक्के नाही किंवा त्यांना दूर पल्ल्याची जागतिक दृष्टी नाही, अशी कोटीका होते आली आहे. ती चालू राहील. पण द्रम्प यांनी युक्रेनमधील युद्धाला आधीपासून विरोध केल आहे. 'मला युद्धखोर म्हणतात. पण मी एकही युद्ध छेडले नाही. उलट थांबविले,' असे ते विजय सभी घासांनी ते घासे आवे आसेवीते त्या असायाची

ठरविलेच तर युक्तेन युद्ध थांबू शकते. ट्रम्प यांना
विजय होताच रशियानेही तशीच अपेक्षा व्यक्त केला
आहे. गाळा पट्टी व परिसरातील युद्ध थांबवा, असे
ट्रम्प इस्थायलला वारंवार सांगत आले आहेत. आता
ते इस्थायलला होणारा प्रचंड शस्त्रपुरवठा रोखू शकतात
असे म्हटले जाते. असे झाले तर तो इस्थायलला मोर्दा
फटका असेल. पहिल्या अध्यक्षीय कारकीर्दीत ट्रम्प
यांनी पाकिस्तानला अनेकदा फटकारले. लष्करी मर्द
कमी केली आणि दहशतवाद्यांना आश्रय देऊ नकारात
असेही सुनावले.

ट्रम्प हे मुळात व्यावसायिक असल्याने त्यांचा सगव भर व्यापारखद्दी, द्विपक्षीय व जागतिक व्यापाराचे अमेरिकेचे हित यावर असतो. भारतात असणाऱ्या चंद्राचा आयात करांबद्दल ते सडकून टीका करतात व्यापारी संबंध आणि अमेरिकेचे व्हिसा धोरण भारत व अमेरिका यांच्यातील संघर्षाचे मुद्दे राहणार आहेत. मात्र, या कारणांनी व्यापक संबंध कितप बिघडू द्यायचे किंवा कटू बनवायचे; याचे गणित नेत्यांच्या परस्पर संबंधांवर किंवा संवादावर अवलंब असते. तसा संवाद ट्रम्प आणि मोदी यांच्यात काय घालील तापा दे शेण वर्तमिन्द्राव किंवा तिलजांगींनी

